

คู่มือการปฏิบัติงาน

นักจิตวิทยาโรงเรียน ประจำเขตพื้นที่การศึกษา

นางสาวนริสมา เพ็ชรแก้ว (นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำเขตพื้นที่การศึกษา)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต ๒

ความหมายนักจิตวิทยา/นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

นักจิตวิทยา คือ ผู้ที่ศึกษากระบวนการทางจิตใจและพฤติกรรมของมนุษย์ วินิจฉัย และให้การบำบัดรักษาหรือป้องกันความผิดปกติ/ความแปรปรวนทางจิต : ทดสอบ วิเคราะห์ ตรวจวินิจฉัย เป็นที่ปรึกษาทางจิตวิทยา เกี่ยวกับบุคลิกภาพ เซาว์ปัญญา ความฉลาด ความสามารถ ทักษะสติ สภาพทางสมอง วุฒิภาวะทางจิตใจ ประเมินผล ให้ คำปรึกษาแนะนำ บำบัดรักษาทางจิตวิทยา โดยจิตบำบัดรายบุคคล รายกลุ่ม ครอบครัวบำบัด พฤติกรรมบำบัด ผลิตเอกสาร สื่อต่าง ๆ เผยแพร่ความรู้ เพื่อส่งเสริมและป้องกันปัญหาสุขภาพจิต ป้องกัน ควบคุมและรักษาการติดยาและสารเสพติด ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กรรมพันธุ์ สังคม อาชีพและปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อความคิดและพฤติกรรมของบุคคล ให้คำปรึกษาแนะนำ และบำบัดรักษาอาการป่วยทางจิตของแต่ละบุคคล หรือกลุ่มบุคคลด้วยการสนทนาพร้อมทั้งติดตามผล ในกรณีที่ยากแก่การบำบัดรักษาจำเป็นต้องขอความร่วมมือกับสมาชิกในครอบครัว เจ้าหน้าที่หรือผู้ปฏิบัติงานด้านการศึกษาร่วมแก้ปัญหาในการบำบัดรักษาหรือปัญหาต่าง ๆ ศึกษาองค์ประกอบทางด้านจิตวิทยา เพื่อการบำบัดรักษาและป้องกันอาการป่วยทางจิตและอารมณ์หรือการแปรปรวนทางพฤติกรรมรวมถึงการเชื่อมโยงระหว่างวิชาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เขียนรายงานและเอกสารทางวิชาการ ปฏิบัติหน้าที่การงานที่เกี่ยวข้องและควบคุมดูแลผู้ปฏิบัติงานอื่นๆ

นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คือ ผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับ การช่วยเหลือและให้คำปรึกษานักเรียนให้ประสบความสำเร็จในด้านการศึกษา สังคม และ อารมณ์ เมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยทำงานร่วมกับครู ผู้ปกครองและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อเสริมสร้าง สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และส่งเสริมให้เกิดคุณประโยชน์ในการเรียนรู้ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและ โรงเรียนที่แข็งแกร่งยิ่งขึ้น

การรับบริการจากนักจิตวิทยาโรงเรียนประจำเขตพื้นที่การศึกษา

๑. การสำรวจปัญหา

๑.๑ เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ

๑.๑.๑ โปรแกรม Student Care ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต ๒

๑.๑.๒ แบบสำรวจเกี่ยวกับการพัฒนาสุขภาพจิตและทักษะชีวิตของนักเรียน

๑.๑.๓ แบบรายงานการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน ประจำเดือนทุกเดือน (ฉก.ชน.)

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการสำรวจ

๑.๒.๑ เพื่อสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในการดูแลของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต ๒

๑.๒.๒ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

๑.๒.๓ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการวางแผนจัดโครงการสำหรับการป้องกัน การส่งเสริม การเฝ้าระวัง และการช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน

๒. การลงพื้นที่

นักจิตวิทยาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องลงพื้นที่โรงเรียน เพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง หรือนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ โดยการพูดคุย ให้คำปรึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล กลุ่ม การประเมิน คัดกรอง บำบัดรักษาในเบื้องต้น

๓. การดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน

๓.๑ การวิเคราะห์ ประเมิน คัดกรอง และวินิจฉัยเบื้องต้น

๓.๑.๑ ประสานงานกับทางโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการสำรวจ คัดกรอง นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง มีปัญหาต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือ พร้อมกับข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียน รวมทั้งร่วมสังเกต

ประเมิน ติดตาม และให้ความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการเข้ารับบริการ จากนักจิตวิทยา

๓.๑.๒ ประเมิน คัดกรอง และวินิจฉัยเบื้องต้น ในกรณีที่ปัญหาที่มีความความซับซ้อน หรือเกินขอบข่ายงาน มีการส่งต่อด้วยวิธีการที่หลากหลาย

๓.๑.๓ วางแผนการดูแลช่วยเหลือร่วมกับครูที่ปรึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ปกครอง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและหน่วยงานภายนอก เพื่อดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน

๓.๒ การแนะแนว การบำบัด การให้คำปรึกษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพของนักเรียน

๓.๒.๑ ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นรายบุคคล รายกลุ่ม

๓.๒.๒ ประสานงานกับผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง เพื่อหาแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

๓.๒.๓ ช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจถึงพฤติกรรมหรืออาการของนักเรียน และผลกระทบที่มีต่อพฤติกรรม และการเรียนรู้

๓.๒.๔ ประสานการส่งไปยังหน่วยงานภายนอก กรณีที่นักเรียนต้องได้รับความช่วยเหลือเฉพาะด้าน หรือปัญหาเกินขอบข่ายหน้าที่ของนักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๓.๓ การส่งเสริม ป้องกัน และพัฒนานักเรียน

๓.๓.๑ ช่วยส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพหรือความถนัดของนักเรียนที่มีทักษะพิเศษ

๓.๓.๒ จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพงานระบบดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน

๓.๓.๓ ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เข้าใจความหลากหลายที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน

๓.๓.๔ พัฒนาการทำงานร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเรียนรู้

๓.๔ การประเมินผล/ติดตามผลการช่วยเหลือ

๓.๔.๑ ประเมินผลจากแบบประเมิน/แบบคัดกรอง ก่อน-หลัง

๓.๔.๒ ประเมินจากการสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรม

๓.๔.๓ ประเมิน/ติดตาม จากผู้ดูแลเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับนักเรียน

แนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน

กรณีล่วงละเมิดทางเพศ

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตรวจสอบข้อเท็จจริง และปรึกษากับผู้เกี่ยวข้อง ในสถานศึกษา สพป./สพม./สพฐ. ทันที

๒. ตรวจสอบข้อมูลประวัติเด็กนักเรียนโดยใช้กระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การบันทึก และการจัดเก็บข้อมูลตามแบบรายงาน ฉก.๐๑

๓. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สพป./สพม. นักจิตวิทยา สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ บ้านพักเด็กและครอบครัว สถานีตำรวจ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นต้น

๔. เชิญผู้ปกครองเด็กนักเรียนทั้งสองฝ่าย/ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง/หรือผู้ที่เกี่ยวข้องร้องขอมาพูดคุย รับทราบเหตุการณ์และให้คำปรึกษา

๕. ประสานศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) สถานพยาบาลในพื้นที่ เพื่อนำเด็กนักเรียนเข้ารับการตรวจรักษาด้านร่างกายและจิตใจ ภายใน ๒๔ ชม.

๖. แจ้งผู้ปกครองเด็กนักเรียนหาแนวทาง และวิธีการร่วมกันในการปรับพฤติกรรมเด็กนักเรียน

๗. ดำเนินการโดยเก็บข้อมูลเป็นความลับ พิทักษ์สิทธิผู้ถูกกระทำและผู้กระทำ

๘. กรณีเด็กนักเรียนกับครูหรือบุคลากรทางการศึกษา ตรวจสอบประวัติครู ให้เชิญคณะกรรมการสถานศึกษา มาปรึกษา สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงในสถานศึกษา และรายงานผู้บังคับบัญชา ทราบทันที

๙. กรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่กระทำการละเมิด ให้ดำเนินการทางวินัย สรุปราย และจัดทำ รายงานเสนอผู้บริหารสถานศึกษาทราบ

๑๐. ติดตามผล/เยี่ยมบ้านเด็กนักเรียนเป็นระยะ /ให้คำปรึกษา/ให้กำลังใจ

๑๑. จัดทำเป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการป้องกัน คุ้มครอง และดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียน ต่อไป

แหล่งช่วยเหลือ

๑. สถานพยาบาล
๒. บ้านพักเด็กและครอบครัว
๓. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๔. ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) โทร.๑๓๐๐
๕. สถานีตำรวจ
๖. สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
๗. นักจิตวิทยา
๘. ศาลเยาวชนและครอบครัว

กรณีใช้สารเสพติด

๑. ครูที่ปรึกษาคัดกรองเด็กนักเรียนเป็นรายบุคคล ออกเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ และ กลุ่มค้า

๒. แจ้งนักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คัดกรอง/ประเมิน/ทดสอบ ด้วยกระบวนการ ทางจิตวิทยา

๓. เด็กนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ และมียาเสพติดไว้ในครอบครองให้ดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ ติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกัน

๓.๒ ดำเนินการตามแนวทางการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนกลุ่มเสพ โดยเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา

๓.๓ ติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการดำเนินการให้ผู้บริหารสถานศึกษารับทราบ

๓.๔ สถานศึกษารายงาน สพป.

๔. กรณีพบว่านักเรียนเป็นผู้ค้าให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการตามกฎหมาย

๕. กรณีเด็กนักเรียนถูกควบคุมตัวหรือเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ให้สถานศึกษาดำเนินการออกหนังสือรับรอง การเป็นนักเรียนเพื่อเป็นหลักฐานประกอบ

แหล่งช่วยเหลือ

๑. ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (OSCC) โทร. ๑๓๐๐
๒. ศูนย์ฉุกเฉิน โทร. ๑๖๖๙
๓. สถานพยาบาล
๔. สถานีตำรวจ
๕. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
๖. ปปส.

กรณี ๔ กลุ่มโรค (สมาธิสั้น เรียนรู้ช้า บกพร่องทางสติปัญญา และ ออทิสติก)

๑. สถานศึกษาคัดกรองนักเรียนตามขั้นตอนการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
๒. แจ้งนักจิตวิทยาโรงเรียนประจำเขตพื้นที่การศึกษา คัดกรอง/ประเมิน/ทดสอบ ด้วยกระบวนการทางจิตวิทยา
๓. หากนักเรียนไม่เข้าเกณฑ์
  - ๓.๑ นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน (ปรับพฤติกรรม , กระตุ้นพัฒนาการ , ให้คำปรึกษานักเรียน/ครู/ผู้ปกครอง ฯลฯ)

แหล่งช่วยเหลือ

๑. สถานพยาบาล
๒. ศูนย์ฉุกเฉิน โทร.๑๖๖๙
๓. สถานีตำรวจในพื้นที่
๔. โรงพยาบาลจิตเวชในพื้นที่
๕. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

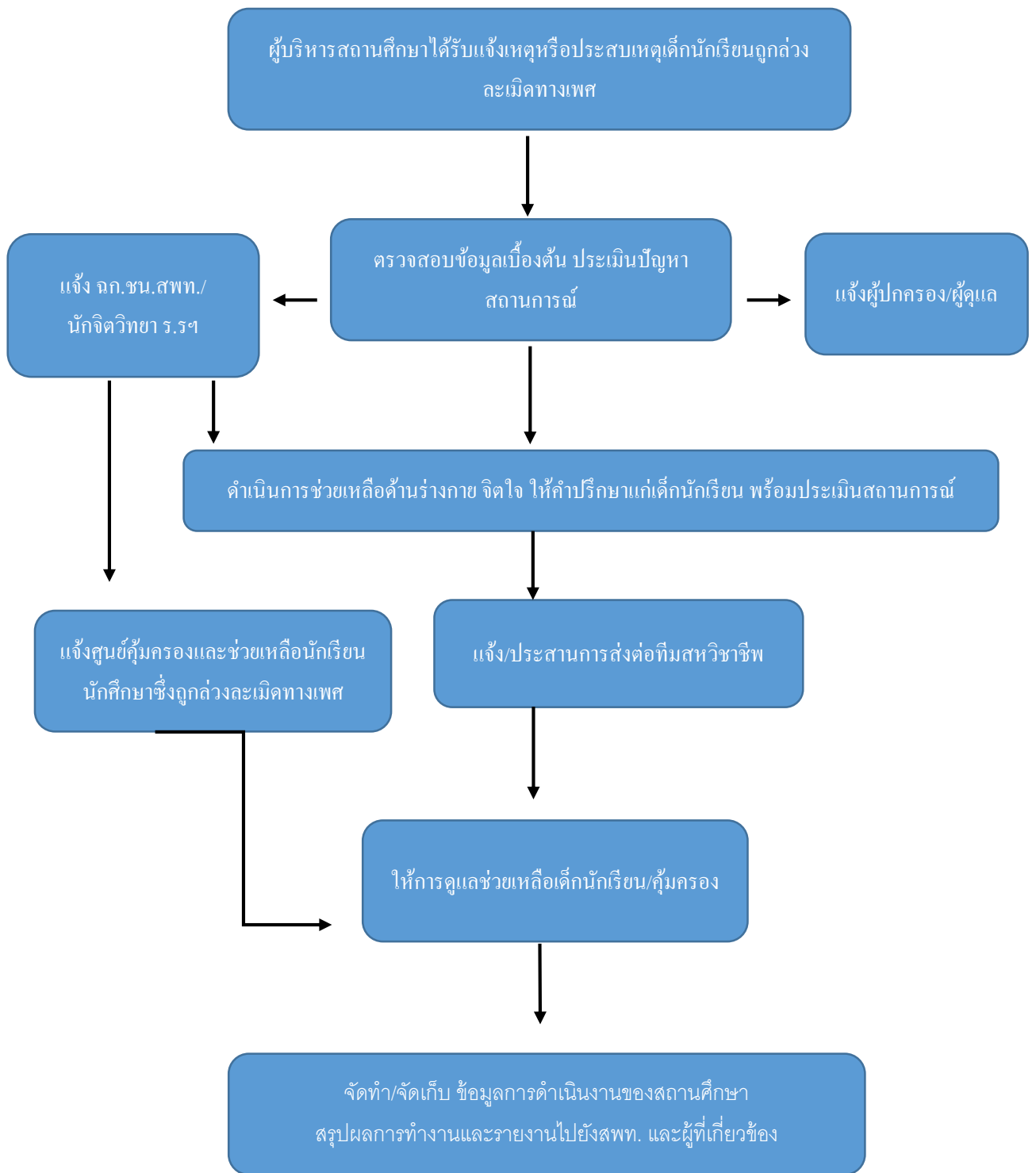
กรณีปัญหาเร่งด่วน

๑. ผู้บริหารหรือครู รับแจ้งเรื่องจากสถานศึกษาหรือพื้นที่ที่เกิดเหตุ
๒. แจ้งสพป. ทราบเป็นการเบื้องต้นทันที
๓. แจ้งนักจิตวิทยาโรงเรียนประจำเขตพื้นที่การศึกษาให้คำปรึกษาเด็กนักเรียน ผู้บริหาร ครูเบื้องต้น
๔. มอบหมายให้ทีม จก.ชน. และทีมสหวิชาชีพ เข้าช่วยเหลือโดยทันทีกรณีเกิดเหตุในพื้นที่ไหนให้ดำเนินการเข้าช่วยเหลือในเบื้องต้น
๕. นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำเขตพื้นที่การศึกษา ติดตามการดูแลช่วยเหลือร่วมกับทีมสหวิชาชีพ
๖. จัดทำ จัดเก็บข้อมูลการดำเนินงานของสถานศึกษา สรุปผลการทำงานและรายงานไปยัง สพท. และผู้ที่เกี่ยวข้อง

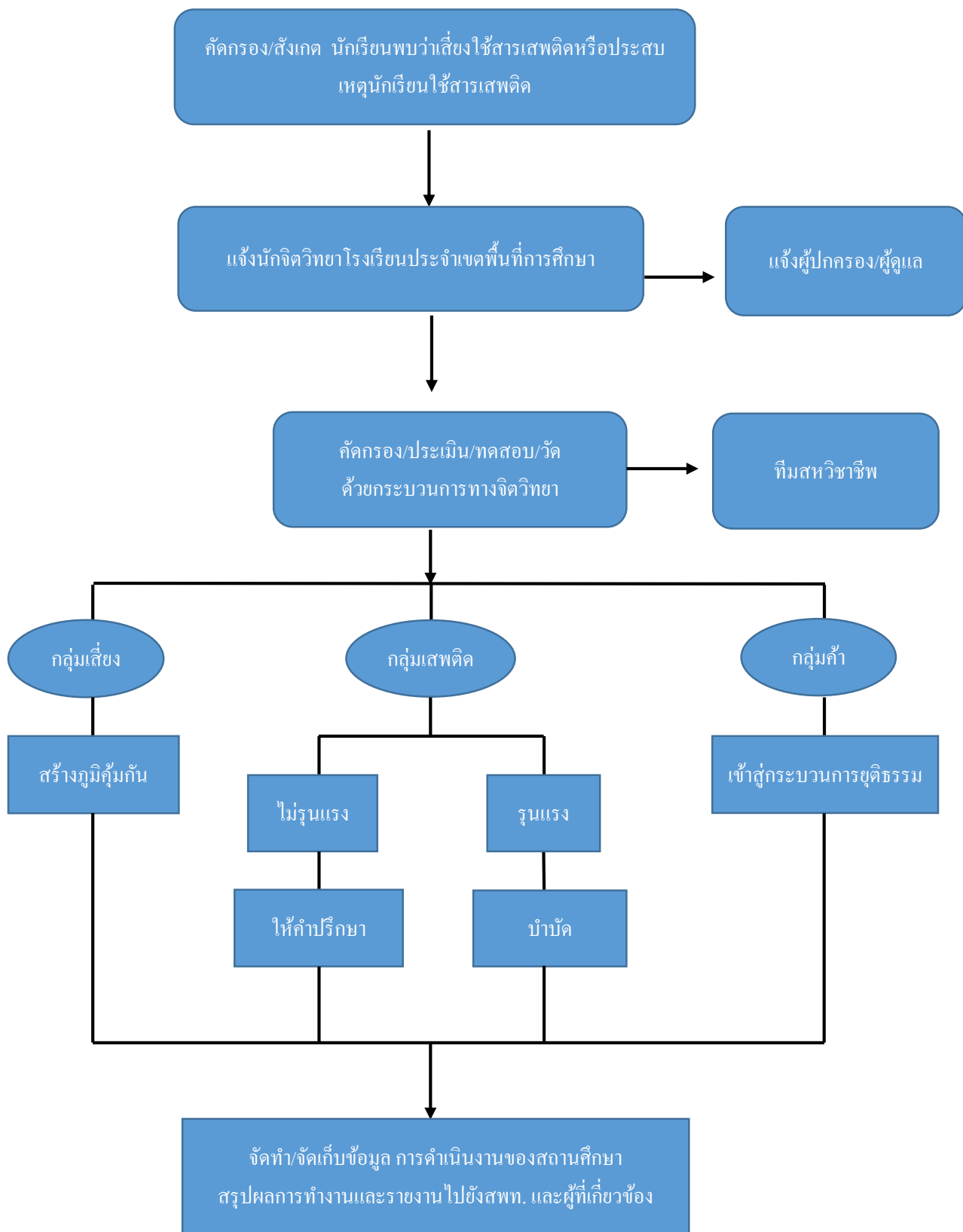
แหล่งช่วยเหลือ

๑. ศูนย์ฉุกเฉิน โทร.๑๖๖๙
๒. สถานพยาบาล
๓. เจ้าหน้าที่ตำรวจ

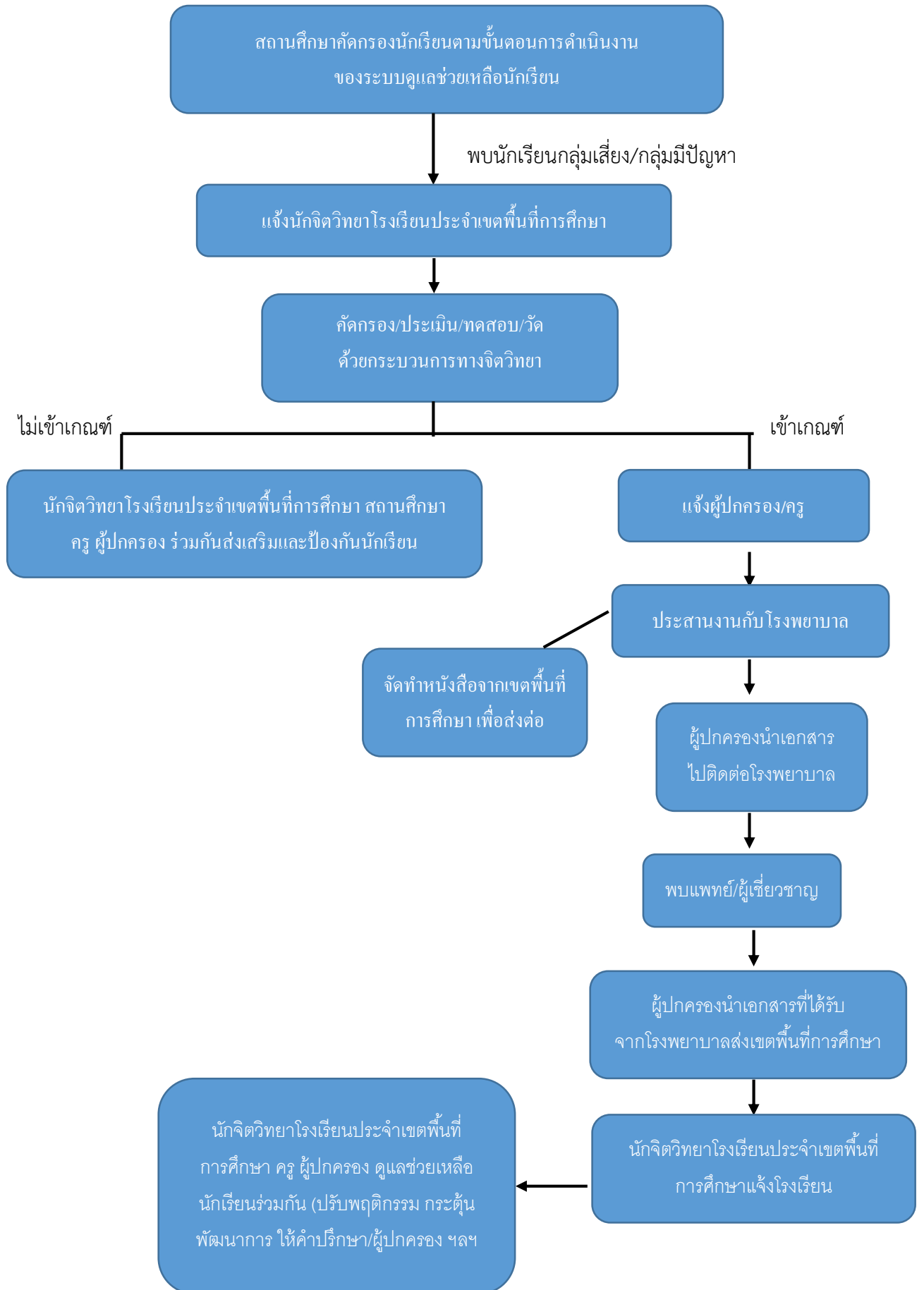
ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน
กรณีล่วงละเมิดทางเพศ

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน
กรณีใช้สารเสพติด

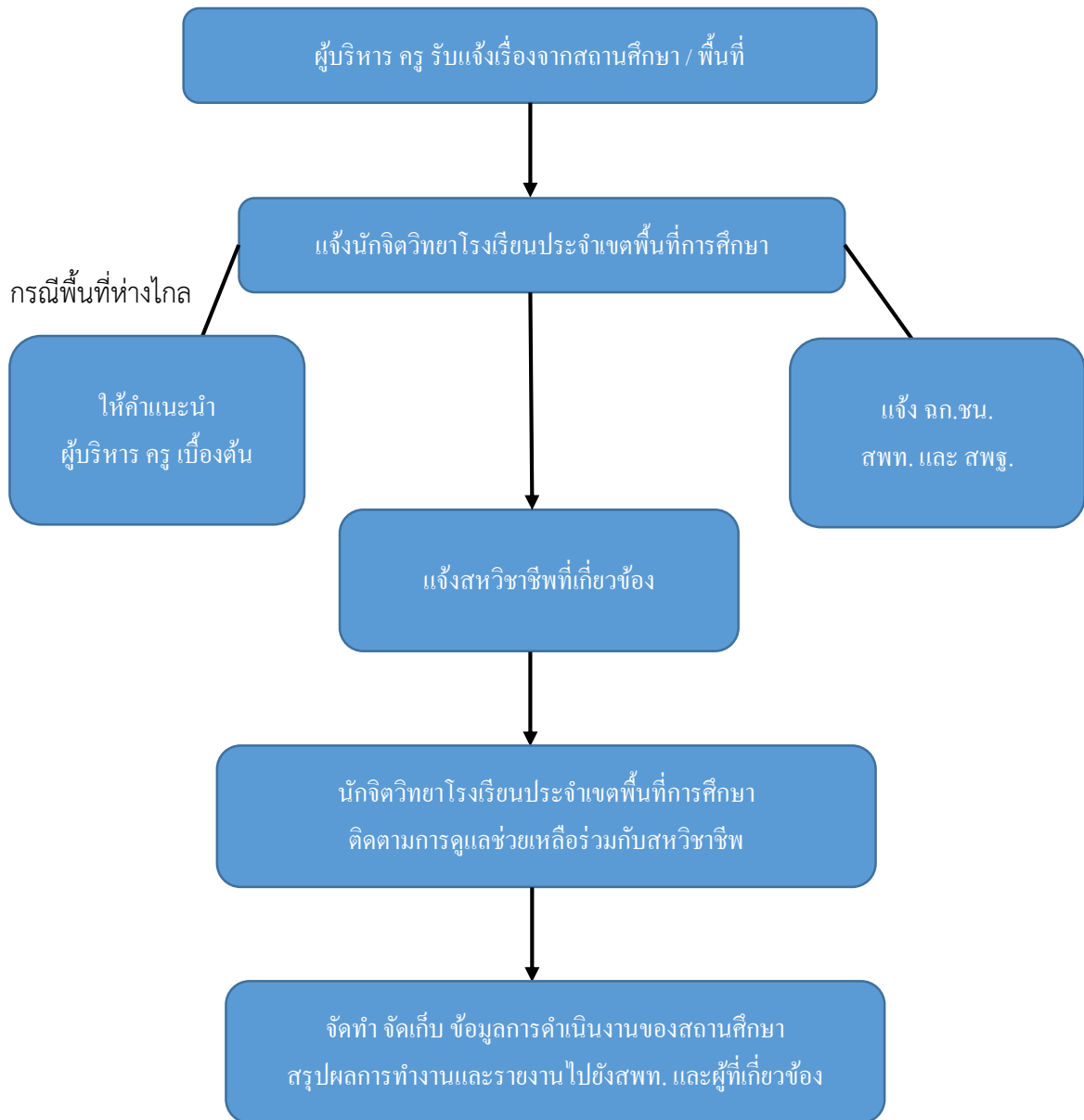

กรณี ๔ กลุ่มโรค (สมาธิสั้น เรียนรู้ช้า บกพร่องทางสติปัญญา และออทิสติก)

ขั้นตอนการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน
กรณีปัญหาเร่งด่วน

หมายเหตุ : กรณีปัญหาเร่งด่วน หมายถึง ฆ่าตัวตาย ทำร้ายตัวเอง ทำร้ายผู้อื่น กลั่นแกล้ง หลงผิด ทุแว่ว
ประสาทหลอน ชักเกร็ง ติดเชื้อ HIV

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

๑. งานพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

๑.๑ ชื่อกระบวนการ

งานพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตรและมีประสิทธิภาพ

๒) เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์และสมรรถนะตามที่กำหนด

๑.๓ ขอบเขตของงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างครบวงจรได้มาตรฐาน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา การจัดกิจกรรมพัฒนาและการส่งต่อ โดยมีกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน กิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

๑.๔ คำจำกัดความ

๑) รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา ข้อมูลด้านสุขภาพ ความสามารถพิเศษฯ

๒) การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การจัดกลุ่มนักเรียนตามฐานข้อมูลรายบุคคล เป็นกลุ่มปกติ กลุ่มพิเศษ กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มเสี่ยง

๓) การจัดกิจกรรมป้องกัน หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนกลุ่มปกติ เพื่อป้องกันและสร้างความเข้มแข็ง เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันป้องกันความเสี่ยงของนักเรียน

๔) การจัดกิจกรรมแก้ปัญหา หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาด้านต่าง ๆ ตามสภาพปัญหา เช่น การระดมทุนเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กขาดแคลน การเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

๕) การจัดกิจกรรมพัฒนา หมายถึง กิจกรรมที่จัดเพื่อให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาตามศักยภาพ

๖) การส่งต่อ หมายถึง กิจกรรมที่จัดเพื่อนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษหรือมีปัญหาเป็นพิเศษ ที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากหน่วยงาน หรือบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน เช่น จิตแพทย์ ศิลปิน ฯลฯ

๑.๕ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๑) การจัดทำระบบ แผนงาน/โครงสร้าง และผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน

๒) ประชุมชี้แจงให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

๓) ดำเนินการเยี่ยมบ้านตามกระบวนการ ๕ ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน และการส่งต่อ

๔) รายงานในระบบฯ ติดตาม ประเมินผล ให้การช่วยเหลือนักเรียนที่พบพัฒนา

๕) สรุปผล/รายงาน

๑.๖ Flow Chart การปฏิบัติงาน

๑.๗ แบบฟอร์มที่ใช้

- ๑) ระเบียบสะสมนักเรียนรายบุคคล (ป.พ.๘)
- ๒) แบบประเมินตนเองสำหรับครูเป็นผู้ประเมินนักเรียน (SDQ)
- ๓) แบบเยี่ยมบ้านนักเรียน
- ๔) แบบสรุปผลการเยี่ยมบ้านนักเรียน โดยใช้โปรแกรม (Care Systems help students)
- ๕) แนวปฏิบัติการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

๑.๘ เอกสาร/หลักฐานอ้างอิง

- ๑) คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สพป.สงขลา เขต ๒
- ๒) โครงการตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต ๒

งานคุ้มครองดูแลช่วยเหลือนักเรียน

๒. การดำเนินงานศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองดูแลช่วยเหลือนักเรียน สพป.สงขลา เขต ๒

๒.๑ ชื่อกระบวนการ

การดำเนินงานศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน สพป.สงขลา เขต ๒

๒.๒ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อรับเรื่องร้องเรียนกรณีเด็กนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมหรือถูกล่วงละเมิดทางร่างกายและจิตใจ หรือไม่ได้รับความเป็นธรรมทางการศึกษา และวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลประสานงานในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบรายละเอียดเพิ่มเติมเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาสั่งการ

๒) เพื่อดำเนินการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน

๓) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๒.๓ ขอบเขตของงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดรับเรื่องร้องเรียนกรณีเด็กนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมหรือถูกล่วงละเมิดทางร่างกายและจิตใจ หรือไม่ได้รับความเป็นธรรมทางการศึกษา วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลประสานงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อตรวจสอบรายละเอียดเพิ่มเติมเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาสั่งการ ดำเนินการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน กรณีที่ร้องเรียนมาที่ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนฯ และปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

๒.๔ คำจำกัดความ

การดำเนินงานของศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน สพป.สงขลา เขต ๒ หมายถึง การดำเนินงานที่บริหารจัดการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชน ปัญหาความเสี่ยงในการถูกคุกคามทางเพศ ปัญหายาเสพติด และปัญหาเด็กและเยาวชนที่ประพฤติไม่เหมาะสม รวมทั้งเป็นการส่งเสริมดูแลเด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหาในการดำเนินชีวิตให้มีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้ดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๒.๕ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๑) งานรับเรื่องร้องเรียนและวิเคราะห์ข้อมูล

- รับเรื่องร้องเรียนกรณีเด็กนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมหรือถูกล่วงละเมิดทางร่างกายและจิตใจ หรือไม่ได้รับความเป็นธรรมทางการศึกษา

- วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล ประสานงานในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบรายละเอียดเพิ่มเติมเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาสั่งการ

- จัดทำสารสนเทศและระบบเฝ้าระวังสถานการณ์ เช่น จัดทำฐานข้อมูลโรงเรียน จัดทำฐานข้อมูลการร้องเรียนด้านต่าง ๆ

- ประสานความร่วมมือและให้คำปรึกษาสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการช่วยเหลือในการดำเนินงานของศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน

๒) งานคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน

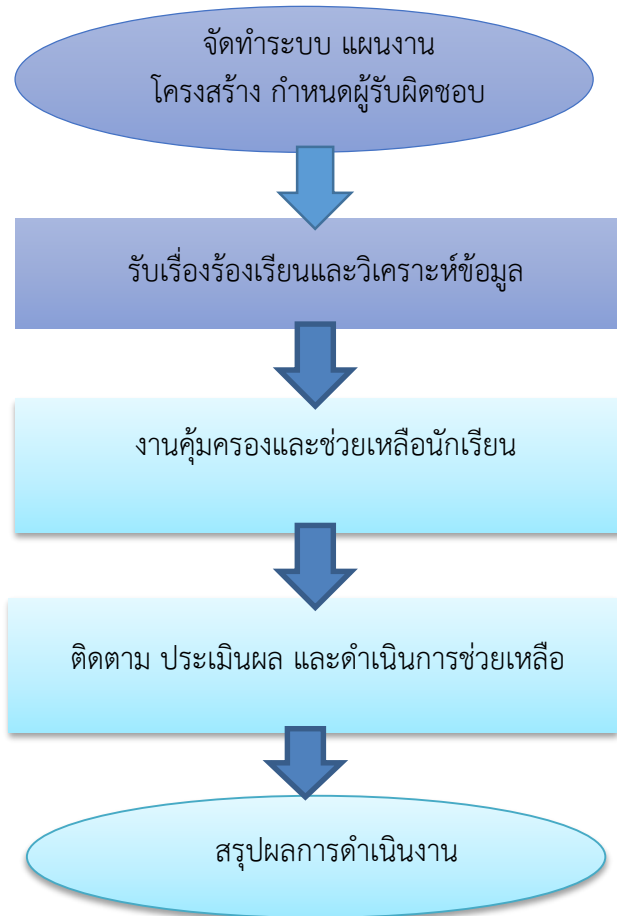
- ดำเนินการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนกรณีที่ร้องเรียนมาที่ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน

- ประสานและอำนวยความสะดวกให้เครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการเข้าช่วยเหลือเด็กนักเรียนให้อยู่ในสถานะที่ปลอดภัย

- ติดตามและประสานงานช่วยเหลือทุกรูปแบบ

- ๓) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- ๔) ติดตาม ประเมินผล ให้การช่วยเหลือนักเรียนที่พบปัญหา
- ๕) สรุป/รายงาน

๒.๖ Flow Chart การปฏิบัติงาน

๒.๗ แบบฟอร์มที่ใช้

- ๑) แบบบันทึกข้อมูลบุคลากรศูนย์คุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน
- ๒) แบบสรุปผลการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน
- ๓) แบบสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับเด็กที่ขอรับการช่วยเหลือ

๒.๘ เอกสาร/หลักฐานอ้างอิง

- ๑) พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖
- ๒) พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๐
- ๓) พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐
- ๔) คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สพป.สงขลา เขต ๒
- ๕) โครงการตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา
- ๖) คำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

สพป.สงขลา เขต ๒

งานแนะแนวในสถานศึกษา

๓. งานแนะแนวในสถานศึกษา

๓.๑ ชื่อกระบวนการ

งานส่งเสริมกิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษา

๓.๒ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อให้สถานศึกษาจัดบริการ ๕ บริการ ให้รู้จักตนเอง รู้จักสิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้ตามศักยภาพของตนเอง

๒) เพื่อส่งเสริมการวางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน อาชีพ และสังคมส่วนตัว สามารถปรับตนเองได้อย่างเหมาะสม

๓) เพื่อช่วยให้ครูได้รู้จักและเข้าใจผู้เรียน รวมทั้งช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

๓.๓ ขอบเขตของงาน

๑) จัดกิจกรรมแนะแนวให้นักเรียนได้รับบริการ ๕ บริการ

๒) สถานศึกษามีข้อมูลนักเรียนรายบุคคลทุกด้านสามารถนำไปใช้ในการช่วยเหลือและส่งเสริมนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

๓) เยาวชนได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตที่ดี ครู ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน

๔) ครูแนะแนวมีทักษะที่เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม

๓.๔ คำจำกัดความ

การแนะแนว หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้รู้จัก ยอมรับและเข้าใจตนเอง ตลอดจนรู้จัก และเข้าใจผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเหมาะสม ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม จริยธรรม มีทักษะการดำเนินชีวิต รู้จักคิดตัดสินใจ เลือกวิถีที่จะเผชิญและแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องและเหมาะสม สามารถวางแผนชีวิต วางแผนการศึกษาต่อและประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง เป็นพลเมืองและพลโลกที่ดี สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นประโยชน์ ดังนั้นเพื่อตอบสนองต่อปรัชญาการแนะแนวดังนั้น งานแนะแนว จึงเป็นงานที่มีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับงานและบุคคลอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โดยมีเป้าหมายสำคัญในการป้องกัน ส่งเสริม แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพสังคมในปัจจุบันท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษาและความเจริญก้าวหน้าทางแนะแนวจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการแนะแนวอย่างลึกซึ้งและชัดเจน ตลอดจนมีความสามารถในการประสานสัมพันธ์กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งเรื่องงานและบุคคล หรือกล่าวได้ว่า ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินงาน

๓.๕ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๑) จัดตั้งศูนย์แนะแนวประจำเขตพื้นที่การศึกษา

๒) แต่งตั้งคณะกรรมการประจำศูนย์แนะแนวประจำเขตพื้นที่การศึกษา

๓) จัดทำแผนปฏิบัติการของศูนย์แนะแนวประจำเขตพื้นที่การศึกษา

๔) สร้างความตระหนักให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู มีองค์ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนว สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

๕) จัดหาพื้นที่หรือเวทีให้ครู และนักเรียนได้แสดงศักยภาพด้านกิจกรรมแนะแนว

๖) กำกับติดตามการดำเนินงานกิจกรรมแนะแนว

๗) เผยแพร่ผลงาน

๘) สรุปรายงานผลการดำเนินงาน

๓.๖ Flow Chart การปฏิบัติงาน

๓.๗ แบบฟอร์มที่ใช้

- ๑) หนังสือแจ้งสถานศึกษา
- ๒) คำสั่งแต่งตั้งศูนย์แนะแนวประจำเขตพื้นที่การศึกษา
- ๓) คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประจำศูนย์แนะแนวเขตพื้นที่การศึกษา

๓.๘ เอกสาร/หลักฐานอ้างอิง

- ๑) พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖
- ๒) พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๐
- ๓) พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐

- ๔) คู่มือบริการจัดการแนะแนว พ.ศ.๒๕๔๕
- ๕) โครงการตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา